

Asia: VN/1872/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi automaatio- ja latauspistelain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne

Keski-Pohjanmaan liitto kiittää Ympäristöministeriötä lausuntomahdollisuudesta ja laajasta osallistamisesta lausuntovalmisteluun.

Keski-Pohjanmaan liitto pitää hallituksen esityksen sisältöä ja teemaa hyvänä sähköautojen latauspaikkojen kasvattamiseen rakennetussa ympäristössä sekä ympäristöystävällisen liikkumisen lisäämistä kävellen ja pyöräillen painottaen kuitenkin, että kohtuuttomia velvoitteita tai maksusitoumuksia ei koituisi asukkaille tai kiinteistön omistajille. Fossiilittoman liikennejärjestelmän kehittämisen on tärkeää, että liikenteen sähköistämistä lisätään ja polkupyöräilyä tehdään houkuttelevampaa vähentäen riippuvuutta yksityisautoilusta.

Energiatehokkuusdirektiivi vähentää lämmityksen päästöjä sekä vähentää energiankulutusta sekä säästää sähkönkulutusta. Älykkäät rakennusten ohjauksjärjestelmät sekä automaatiovalaistus vähentävät rakennusten energiankulutusta sekä vähentää kasvihuonepäästöjä sekä vapauttaa vähemmän hiilidioksidipäästöjä ilmakehään. Rakennusten lämmityksen automaatio ja valaistuksen säätely vähentävät kiinteistönomistajien ja asukkaiden sähkönkulutuksen kuluja.

Polkupyöräilyn lisäämisellä on kansanterveydellisiä myönteisiä vaikutuksia. Sähköautojen yleistymisen edellytyksenä on riittävät latausmahdollisuudet sekä tarpeeksi nopea latauskaisto. Taloyhtiöiden riittävät ja teknologisesti kehittyneet latausmahdollisuudet voivat vähentää asuinalueiden eriarvoistumista ja nostaa asuinalueiden arvoa. Lisäksi yritysten ajoneuvojen leasing-palvelut ovat kasvaneet, joten asutuskiinteistössä sijaitsevien yritysikiinteistöjen liiketoiminnalle on tärkeää saada taloyhtiössä riittävä latausinfra ja taloyhtiöiden tulee varautua saneerauksissa latausinfraan kaapelointeihin ennalta.

Lainsäädännön siirtymäajoissa tulee huomioida joustavuus ja porrasteisuus, sillä useilla asuinalueilla rakennuskanta on iäkstä, tonttien piha-alueilla ei ole varauduttu rakennusaikana laajentamaan pysäköintitilaa tai taloyhtiöillä on vaikea saada rahoitusta latausinfra saneerauksiin. Keski-Pohjanmaan liitto huomauttaa, että sähköpakettiautot ovat lisääntyneet sekä ajokantamat ovat kasvaneet ja niiden suurteholatauksen mahdollisuuksia tulee kehittää teollisilla ja työpaikka-alueilla.

Lisäksi liiketoiminnallisissa kiinteistöissä ja teollisessa yhdyskuntarakenteessa markkinaehtoisia investointeja on helpompi toteuttaa kuin asuntokiinteistöissä. Lainsäädännössä on tärkeää huomioida yhdyskuntarakenteen erilaisuus ja teollisuuden, kaupanpalvelujen, toimistorakennusten ja julkisten tilojen erilaiset lataustarpeet. Varsinkin pienituloisten kotitalouksien sähköautojen hankintapäätöksiin vaikuttaa korkea kertainvestointi, joten lainsäädännössä tulee huomioida valtion kannustimet ja hankintatuet, jotta liikenteen puhdas siirtymä etenee nopeammin.

Sähköpolkupyörällä liikkumista voidaan tukea työntajien tarjoamalla kannustimilla, jolloin tulevaisuuden toimistorakentamisessa tulee huomioida tilojen muuntojoustavuus, polkupyörien paloturvalliset, vartioidut ja ympärivuotiset pyörien parkkeerausmahdollisuudet, jotta kestävä työmatkaliikkuminen kasvaa. Keski-Pohjanmaan liitto muistuttaa, että kunnille ja kaupungeille ei tulisi siirtää valtiolta liikaa taloudellista vastuuta esimerkiksi asemapaikkojen polkupyöräparkkien ja sähkölatausasemien lisäämisestä vanhoihin rakennuksiin. Uudisrakennuksissa polkupyörien latauspaikat ja riittävä sähköautojen latauspaikat tulee huomioida suunnitteluvaiheessa.

Keski-Pohjanmaalla ajoneuvokanta on keskimäärin vanhempaa maatalousvaltaisissa kunnissa, jossa sähköautojen latausinfra on kehittynyt hitaammin kuin keskuskaupunki Kokkolassa. Keski-Pohjanmaalla on paljon suurteollisuutta, joissa työvuoroja tehdään vuorotoina viikonloppu-, ilta- ja yöaikoihin, jolloin työssäkäyntialueet voivat olla sähköpolkupyörien ulottumattomissa ja julkista liikennettä ei ole saatavilla. Lisäksi maataloustöissä voidaan vaatia tehokkaita ajoneuvoja, jotka ovat toimintavarmoja talvipakkasilla ja heikommin hoidetulla alemmalla tieverkolla. Sähköautojen nykyinen teknologia ja latausympäristö ei täytä vielä kaikkia maatalouden, metsätalouden eikä alkutuotannon vaatimuksia tieverkolla, jonka kunto huononee korjausvelan kasvaessa harvaan asutulla maaseudulla.

Keski-Pohjanmaan liitto pitää tärkeänä lakiuudistuksen tavoitteena (sivulla 10) uusituvan energian tuotantoa, joka tapahtuu paikallisesti osittain irrallisena tuotantona sähkönsiirtoverkosta. Kuitenkin uudemmissa rakennuksissa on helpompi tehdä varauksia rakennuksen energiantuotantoon. Esimerkiksi kaupanalan yksiköt ja teollisuuslaitokset, varastorakennukset ovat pitkään tuottaneet hajautetusti aurinkopaneeleilla ja hukkalämmöstä energiaa omiin tuotantoprosesseihin. Vanhemmissa taloyhtiöissä uusituvan energian järjestelmät voivat olla haasteellisempia kehittää.

Keski-Pohjanmaalla on paljon maataloutta sekä elintarviketuotantoa, joka vaatii automatisoitua viilennystä, hyvää ilmanvaihtoa ja tilojen jäädytystä, joten lakimuutos tukee hyvin rakennusjärjestelmien automaattisia ja digitaalisia järjestelmiä. Lakimuutoksen tulee sisältyä

tarpeeksi valtiollista ohjausta, jotta markkinaehtoinen malli ei nosta sähköautojen latausten hintoja tai latausinfraan kustannuksia tarpeettomasti, jolloin taloyhtiöiden, järjestöjen, julkisten organisaatioiden ja yritysten taloudellinen taakka kohoaa liian suureksi.

Keski-Pohjanmaan liitto pitää hyvänä, että lakiluonnoksen sivulla 19 on kuvattu kattavasti alaluvussa, joka kertoo polkupyörän pysäköinti rakennuksissa sisällöstä. Kuitenkin luonnostekstiin tulisi huomioida Suomen poikkeava ilmasto ja talviset sääolosuhteet verrattuna Euroopan Unionin muihin jäsenvaltioihin. Suomen sisällä on maantieteellisiä eroja kaavoituksella luodussa yhdyskuntarakenteessa, jossa kävelyn ja pyöräilyn olosuhteet vaihtelevat. Esimerkiksi maaseutukunnissa ei ole yhtä kattavaa polkupyöräverkostoa tai polkupyöräilyn suosiota kuin pyöräilyinfraa kehittäneissä kasvukeskuksissa. Olettamuksena polkupyöräilyn sujuvampi pysäköinti voi saada käyttämään polkupyörää liikkumiseen etenkin kaupungeissa, joissa polkupyöräverkosto on hyvin ylläpidetty.

Keski-Pohjanmaan liitto pitää lakiluonnoksen sivun 29 mainintaa järkevistä resurssoinnista ja ylimitoitetuista latauspaikoista erinomaisena. Ylimitoitettujen pysäköintipaikkojen rakentaminen vie muulta ympäristövastuullisuustyöltä resursseja ja rahoitusta pois. Latausverkon älykäs lataus tulee tukea kansainvälisiä turvallisuusstandardeja. Kuluttajille ei tule luoda tarpeettomasta erityyppisiä latausteknologioita, joita ei voida käyttää kuin merkkikohtaisesti, sillä latausteknologiat tulee olla polkupyörä- ja ajoneuvoriippumattomia sekä yhteensopivia eri latausympäristöissä.

Keski-Pohjanmaan liitto pitää hyvänä lakiluonnoksen sivun 31 mainintaa kappaleessa, joka käsittelee viranomaisten toimivaltavastuita ja valvontatehtävien järjestämistä resurssien riittämättömyyttä viranomaisissa erinomaisesti tunnistettuna vaikutuksena. Lakiluonnoksen toimivaltavastuut tulee olla selkeästi kuvattuna. Keski-Pohjanmaan liitto kantaa huolta, että pienten kuntien rakennusvalvonta ja rakennuslupa-asioiden käsittely viivästyy valvontatehtävien jakamisen seurauksena kuntatasolle. Kaavoitusasioissa on useassa organisaatiossa julkishallinnon säästöjen, henkilöresurssien vajauksen vuoksi ja eläköitymisen seurauksena haasteita.

Keski-Pohjanmaan liitto näkee haasteena, että valvontavastuilla rasitetaan kuntien rakennusvalvontaa toimialueelle kuulumattomilla ja ei-rutiininomaisilla tehtävillä. Kenttäkäynnit ulkopuolisissa kohteissa ja työmatkat vievät työaikaa kuntien asiakaspalvelulta, päätösten valmistelulta ja yhdyskuntasuunnittelulta. Keski-Pohjanmaan liitto toivoo lisättävän lopulliseen lakiluonnokseen vertailua pohjoismaihin sähköautojen latausvaatimuksista ja polkupyörälatauksien paikoista lainsäädäntötasolla.

Keski-Pohjanmaan liitto pitää tärkeänä, että lausuntoluonnoksessa huomioidaan talotekniikan ja latausinfraan osaamisen kehittäminen sekä uuden koulutustarpeen vahvistaminen automaatioalalla ja latausinfraan asennuksissa. Liikenteen automatisaatio ja digitaalisuus luo uusia koulutustarpeita maakunnallisesti, jolloin alan osaajien riittävä kouluttaminen alalle tulisi vahvistaa alueiden kesken.

Liikenteen sähköistyminen vaatii lisää maakunnallisesti merkittäviä uusituvan energian hankkeita, joidenka vahvistaminen vaatii riittävästi seudullista koulutusta sekä ammattitaitoisia suunnittelun ja rakentamisen osaajia. Suomessa ammatillisesta koulutuksesta on leikattu, joten sähkötekniikan osaajia ei ole kaikissa maakunnissa tarpeeksi saatavilla. Yhteiskunnan digitalisaatioon ja automaatiikkaan liittyy myös tietoturvariskejä, joidenka torjuntaan tulee varautua lainsäädännön kehittämisellä.

Väänänen Jari
Keski-Pohjanmaan liitto

Turunen Johannes
Keski-Pohjanmaan liitto